

‘In Duitsland is de literaire traditie invloedrijker’

Interview

Boeken - 1 april 2019 - Auteur: Jerker Spits

Christoph Buchwald is samen met zijn vrouw Eva Cossee de oprichter en de drijvende kracht achter Uitgeverij Cossee. Zij zetten zich in voor het Duitse boek in Nederland en het Nederlandse boek in Duitsland. Jerker Spits sprak de uitgever over lezen en uitgeven in beide landen.

Welke verschillen ziet u tussen het boek in Nederland en Duitsland?

“In Duitsland verschijnt veel literatuur in een gebonden uitgave, in Nederland vaak eerst als paperback. Het mooi gebonden boek lijkt in Duitsland meer dan in Nederland een cultuurgoed. Het hoort vanaf de negentiende eeuw bij ontwikkelde burgers, bij hun *Bildung*. Goethe, Kleist en Fontane werden in indrukwekkende uitgaven gedrukt. Hun boeken zette je toen niet in een Billy, maar in een handgemaakte eikenhouten boekenkast.

In Duitsland is de literaire traditie en canonvorming, met het boek als drager van cultuur, misschien ook wat eerder begonnen en invloedrijker dan in Nederland. Er waren al in het begin hoge maatstaven: voor de schrijvers zelf en voor de uitgave van hun boeken. Dit keert ook vaak terug in beeld dat andere landen hebben van Duitsland.”

Welke ontwikkeling rond het boek heeft u het meest verrast?

“De rol van media. De ontwikkeling dat het werk in toenemende mate achter de auteur verdwijnt. Een verkeerde ontwikkeling, als je het mij vraagt. Soms lijkt het persoonlijke van de schrijver – bijvoorbeeld een aan drank verslaafde tante als inspiratiebron – belangrijker dan het boek zelf, het universele dat in de literatuur tot uitdrukking komt: onze angsten, dromen en verlangens.

Christoph Buchwald (Tübingen, 1951) begeleidde als uitgever en redacteur veel Nederlandse auteurs bij Duitse vertalingen, onder wie Harry Mulisch en Margriet de Moor.

Na zijn verhuizing naar Nederland richtte hij in 2001 samen met Eva Cossee uitgeverij Cossee op. Hier verschijnt het werk van o.a. Hans Fallada, Bernhard Schlink en jongere auteurs als Kristine Bilkau.

In 2018 ontving Uitgeverij Cossee de [Cultuurprijs Nederland Duitsland](#) uit handen

van de Duitse ambassadeur.

Nobelprijswinnaar John Coetzee weigert interviews. Hij vindt dat ze niet ter zake doen. Het meest persoonlijke, het beste staat in mijn boeken, zegt hij. Nu komt alles zo snel in de media, is er zoveel onrust. Literatuur en lezen zijn toch eerder een *stilles Geschäft*: je hebt er stilte en rust voor nodig.”

Maakt u zich soms zorgen over de toekomst van het boek?

“Ik koester de hoop dat er een grote groep blijft die vanaf een bepaalde leeftijd meer verdieping en inhoud zoekt. Ook bij jongeren zie ik dat goede boeken met een voor hen interessante thematiek een blijvende indruk achterlaten. Een goed boek doet zoveel meer met je dan het kijken naar een serie of een film. Je wordt meer uitgedaagd, moet zelf met beelden komen. Het is minder passief. De waarde van het boek staat buiten kijf. De vraag is: hoe worden jonge generaties verleid tot lezen? Als je thuis niet met boeken in aanraking komt, is de kans klein dat je later een liefde voor lezen ontwikkelt.

Ik wilde net als mijn opa uitgever worden, omdat hij mij duidelijk maakte dat het om verhalen van mensen gaat. Verhalen die ons verrassen en ontroeren, die ons leren onszelf te verplaatsen in anderen, zodat we onszelf herkennen en onze wereld groter wordt. Een tijdje terug kwam na afloop van een lezing een oude man naar me toe met een zware plastic tas. Hierin zat zijn manuscript, over zijn tijd als dwangarbeider in Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. We besloten meteen dat we dit gaan uitgeven. Het boek verschijnt binnenkort bij Cossee.”

Worden boeken in Duitsland en Nederland anders gepresenteerd?

“De landen lijken steeds meer op elkaar. Toch zijn er betekenisvolle verschillen. In Duitsland bestaat een optreden van een schrijver vaak uit voorlezen uit het nieuw verschenen werk, soms wel vijftig minuten of langer. Ook is het niet zo gebruikelijk als in Nederland dat het publiek na afloop vragen stelt. In Nederland gaan we wat eerder met elkaar in gesprek.”

In Duitsland speelt de herinnering aan zowel het nationaalsocialisme als de DDR een belangrijke rol, ook in de boeken van jongere schrijvers. Zou een Nederlands schrijver met een boek over het Duitse verleden in Duitsland succesvol kunnen zijn?

“Ja. ‘De wintertuin’ van Jan Konst is een goed voorbeeld. Hij vertelt over vier generaties van een Duitse familie in het keizerrijk, de Republiek van Weimar, het Derde Rijk, de DDR en het herenigde Duitsland. Het boek laat gewone mensen zien en is terughoudend in morele oordelen. In Nederland hebben veel mensen het boek gelezen. Ook op de boekenbeurs van Leipzig was de belangstelling groot.

Omgekeerd is het misschien soms wat minder eenvoudig. Barbara Beuys schreef 'Leven met de vijand' over de Duitse bezetting van Amsterdam tussen 1940 en 1945. Critici en historici waren lovend, maar als ik met boekhandelaars sprak, merkte ik dat de argwaan groot was. Misschien wilden Nederlanders dit verhaal over de geschiedenis van Amsterdam niet van een Duitse horen, hoe goed geschreven ook.

Welk boek uit de Duitse literatuur zou u Nederlandse lezers aanraden?

"Van de klassiekers 'Doctor Faustus' van Thomas Mann en 'De esthetica van het verzet' van Peter Weiss, omdat het in inhoud en vorm vernieuwende meesterwerken zijn. En voor de identificatie met een jongere generatie 'De gelukkigen' van Kristine Bilkau. Ze laat zien hoe dertigers die in welvaart opgroeiden, worstelen met de toekomst en van baantje naar baantje huppelen. Door haar boek begrijpen we onze tijd."

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/30921/in-duitsland-is-de-literaire-traditie-invloedrijker>